

dos passatges (aquí sembla més aviat pron. familiar de *uibr* i potser en una altra de les accs).

Alambre, cast. V. DCEC (amb el derivat *alambrada*).

Alamera 'salzereda' o 'albereda', castellanisme, en terra valenciana molt arrelat, per alteració del cast. *alameda* collectiu d'*ALAMO* 'alber', per al qual veg. el DECH (que amplia i rectifica DCEC I, 77-78; IV, 908-9); a Eivissa, 1963, em digueren que els pagesos donen a *alamera* el sentit de 'plàtan', detall que interessaria (cf. DCEC IV, 909a4-8), però que no tinc confirmat i que acullo amb desconfiança.

ALAMÍ, de l'ár. 'amin' 'verificador de pesos i mesures', 'inspector d'aigües', de l'arrel 'aman' 'ser fidel', 'confiar'. □ 1.ª doc.: 1250.

En la carta atorgada per Jaume I aquest any als moros de la Vall d'Uixó se'ls permet «que puguen fer alcaldí et *alamí* per si mateixos»; Sanelo registrava encara «*alamí*: alcaide» (f. 26). Fora del País Valencià s'usà sobretot en textos aragonesos o moriscos: «*alamís* de la dita cequia» 'l'autoritat que la regia', en un text de Tاراونا, que pretén ser de 1106, i en realitat era una falsificació, però ja forjada en el S. XIII (*Est. E. Med. Cor. Arag.* III, 507); també en d'altres en baix llatí aragonès des de fi del mateix segle (Du C.), i en les Corts castellanés de 1313 i (*alemin*) 1322; «hombre fiel y de probidad» en les *Leyes de Moros* del S. XIV (*Mem. Histórico Esp.* v, 427). GGRV, prov. d'Alacant, p. 1010, afirma que a Novelda digueren *alambí* (?). Per a les diverses accs. en àrab, Dozy, *Suppl.* I, 39b.

DERIV.: *Alaminatge* [1462].

ALAMONS, de *balança*, en dos inventaris vigatans de 1412 i 1413 (*DAG.*): no em semblen ben definits per *AlM* com a 'plats de balança' sinó que han de ser els braços de ferro que els uneixen i els fan de suport; sembla tractar-se d'una altra acc. de l'oc. ant. *alamon* (c. 1500, Alps-Marítims), encara conservat en lld. i frprov., prov. *aramoun*, que en part designa el mantí o esteva de l'arada, i en part l'«avant-train du char», com el fr. *armon*: tot provinent de l'a-al. ant. *aram* ('braç' (*FEW* I, 119b)); d'ací vindran també *armó* 'encep o curenya de canó' [1640], cast. *armón* id. (S. XIX), DCEC, s. v., i el mot penedesenc, gandesà i rossell. *aramons* 'mena de ceps importats de França per resistir la filloxera' (*AlM*).

Alamont, V. *munt*

ALANQUINS, alteració fonètica de *nanquins*, però que s'havia importat de l'Índia i la Xina, i es tenia per provinent de la ciutat xinesa de *Nanking*. Lab. 1839: «*alanquins*: tela de cotó estreta, forta y de color groguenc: *mahonés*; *gossypina* tela sic dicta»; *DBal.*: «— (color d'): nanquín, tela de algodón que se fabrica en Indias y en Europa, otros le llaman *ma-*

bón». El Vocab. dels Teixits de R. Pons (*BDC* IV, 64) testimonia també la procedència de Nanquín. Bastants ho escrivien malament: en una gatada de Pitarra de c. 1865 (c. als núms. 10-15 de la collecció) volen fer portar a una noia «un vestit de *lanquins*».

S'ha usat també, però conservant la forma *nanquins*, en les llengües veïnes. Cast. *nanquín* fou recollit primer a les Canàries, el 1846 (S. de Lugo, *BRAE* VII, 338; Pz. Vidal, *Col. de Voces Prov. de Canarias*, La Laguna, 1946, s. v.), i el *DACEsp.* l'admeté el 1925 o 1936; en francès es documenta des de 1766, en anglès des de 1755; i àdhuc en portuguès (veg., però, *Dalga*, *Gloss. Luso-Asiát.* II, 100). La forma catalana resulta d'una dissimilació *nanquins* en *lanquins*; la forma que es troba generalment no és aquesta sinó *alanquins*, que potser resulta simplement d'una mala anàlisi de la pron. en *color d'alanquins* i combinacions semblants. També és possible, i fins probable, que primer es vagi dir *ananquins*, i que la falsa anàlisi en aquest fos afavorida per la influència de *ANASCOT*, tela semblant, en el sentit que totes dues foren d'ús familiar en el S. XVIII, i de mitjana qualitat (els *alanquins* de bon cotó, i l'*anascot* de llana prima) i usats per a vestits de dona o bé de monja.

Alapidar, V. *làpida* *Alapintat*, *alar*, V. *ala*

Alap, alum d' (1271, Tarifa barcelonina; Costums de Tortosa, 417), pròpiament alum importat de la ciutat d'Àlep, a Síria, cf. *Entre DLle.* (I, 156.13): no és ben segur on s'accentuava el mot, car en àrab han existit totes dues accentuacions.

Alarb, *alarbi*, V. *àrab*

ALARDO, 'desfilada de tropes o d'altra gent que les imita', de l'ár. *al-ard* 'revista de tropa', pertanyent a l'arrel *arad* 'mostrar'. □ 1.ª doc.: S. XIII.

En la *Crònica* de Jaume I, es tracta d'una revista militar en terra fronterera de moros. Més tard apareix aplicat a una desfilada ostentosa de gent que corteja o acompanya dones: «acompanyada / de fabres pardos, / ab balls, *alardos*, / can<t>s e cançons, / ab molts brandons, / ella tornava», J. Roig, *Spill*, v. 2704, i veg. el comentari de Chabàs. Ha quedat, en algunes poblacions del Migjorn valencià, com a nom de les funcions tradicionals populars que representen, amb vestits antics i comparsaria, fets relatius al temps dels moros; en particular a Alcoi: «la Embaixà de Sen Jòrdi en Alcòy: és un simulacre de batalla entre moros y cristians --- el dia de l'*alardo* o combat ---», *MGadea*, *T. del Xè* I, 71.

També en castellà antic s'usà la forma *alardo* en lloc de *alarde*, particularment en la 1.ª *Crón. Gral.*, 661a31, i en la *Gr. Conq. de Ultr.* (618a22, amb err. tip. *alador* a l'ed. Rivad.). No és segur si el català de València i de la Reconquesta prengué aquesta forma de l'ús pròpiament castellà o d'una variant morisca, romanitzada de manera més o menys permanent per gent que conservava alguna tradició lingüística mos-